

Valsts kontroles audita konstatējumi un LM saņemtās iedzīvotāju vēstules par sociālās palīdzības piešķiršanu.

Anda Masejeva
Sociālās palīdzības un sistēmas monitoringa
nodaļas vadītāja

LATVIJAS REPUBLIKAS
LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA

Normatīvo aktu par trūcīgas ģimenes statusa noteikšanu un GMI pabalsta piešķiršanu izmaiņas.

Īsa priekšvēsture

2008.gads –ekonomiskā krīze

- Uzņēmumu slēgšana un darbinieku skaita samazinājums
- Bezdarba līmeņa pieaugums
- Darba samaksas kritums
- Īpašuma tirgus kritums

2009.g.rudens –Sociālās drošības tīkla stratēģija

- Pasākumi ar mērķi mazināt krīzes nelabvēlīgās sekas iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem
- Valsts budžeta līdzfinansējums pašvaldībām, lai tās spētu nodrošināt atbalstu iedzīvotājiem ienākumu samazinājuma situācijā

2009. un 2010.gads – izmaiņas normatīvajos aktos

- par trūcīgas ģimenes statusa noteikšanu un GMI pabalsta piešķiršanu
- Par atvieglojumiem citās jomās trūcīgām un citām zemu ienākumu grupu personām
- Grozījumu mērķis –padarīt pieejamu trūcīgas ģimenes statusu un GMI pabalstu apstākļos, kad vairāki līdzšinējie materiālie resursi vairs nepilda savu uzdevumu- nodrošināt ienākumus pamatvajadzību segšanai. Vienlaikus – maksimāli "atsijāt" profesionālos pabalstu saņēmējus

Būtiskākie konstatējumi Valsts kontroles revīzijas ziņojumā

Revīzija veikta par periodu no 01.01.2010 līdz 30.06.2010

Pašvaldību skaits 19

Pārbaudīto lietu skaits 792

Trūkumi normatīvo aktu piemērošanā, piešķirot trūcīgas ģimenes statusu atrasti 518 lietās (65% no visām izskatītajām trūcīgas ģimenes statusa piešķiršanas lietām)

Trūkumi normatīvo aktu piemērošanā, piešķirot GMI pabalstu atrasti 377 lietās (73% no visām izskatītajām GMI pabalsta piešķiršanas lietām)

Būtiskākie konstatējumi Valsts kontroles revīzijas ziņojumā

Konstatējums	Iespējamais cēlonis
<ul style="list-style-type: none"> • Par trūcīgu atzīta ģimene, kurai pieder vairāki transportlīdzekļi • Par trūcīgu atzīta ģimene, iegādājusies transportlīdzekli statusa laikā • Par trūcīgu atzīta ģimene, kurai pieder vairāki nekustamie īpašumi • Par trūcīgu atzīta ģimene, kurai vidējie ienākumi uz vienu ģimenes locekli mēnesī pārsniedz MK noteiktos noteikto trūcīgas personas ienākumu līmeni • Personai trūcīgas personas statuss un GMI pabalsts piešķirts divās pašvaldībās	<ul style="list-style-type: none"> • Nav noslēgti līgumi ar valsts nozīmes reģistriem par datu saņemšanu • Pieņemot lēmumu, netiek pārbaudīti valsts un pašvaldību reģistros pieejamie dati • Pieņemot lēmumu, netiek ņemta vērā visa informācija, ko personas sniegušas iztikas līdzekļu deklarācijā • Nepilnības normatīvajos aktos, kas regulē trūcīgas ģimenes statusa un GMI pabalsta piešķiršanu

Būtiskākie iedzīvotāju vēstulēs un jautājumos skartie aspekti

Jautājums/sūdzība	Iespējamais cēlonis- sociālo dienestu darba organizācijā
<ul style="list-style-type: none"> •Šaubas par sociālā dienesta lēmuma pamatotību •Šaubas par GMI pabalsta aprēķina pamatotību • Informācijas trūkums par pārējiem pašvaldības sociālās palīdzības pabalstiem, to piešķiršanas nosacījumiem •Iesniegumu nepieņemšana, •Neziņa par pieņemto lēmumu •Normatīvo aktu piemērošana konkrētā situācijā; <ul style="list-style-type: none"> -Piekritības pašvaldība -Viena vai vairākas mājsaimniecības (ģimenes) -Līdzdarbības pienākumi -Specifiskie gadījumi -Lēmuma pieņemšana 	<ul style="list-style-type: none"> •Nav izskaidrots lēmuma pieņemšanas process un pamatojums, netiek izskaidrots GMI pabalsta aprēķins •Nav izskaidrota pieņemtā lēmuma apstrīdēšanas un pārsūdzības procedūra •Iedzīvotājiem ērtā formā nav pieejama informācija par pašvaldības sociālās palīdzības pabalstiem, •Iedzīvotājiem ērtā formā nav pieejami pašvaldības saistošie noteikumi •Sociālā dienesta darba organizācija

Iztikas līdzekļu deklarācijā sniegto ziņu patiesuma pārbaude

Pārbaudīšanai izmantojami:

- Pieejamie reģistri un datu bāzes
- Pieprasītāja iesniegtās izziņas un cita veida dokumenti
- Apsekošana dzīvesvietā.

Ziņu patiesuma **pārbaude veicama arī par rādītājiem**, kurus persona iztikas līdzekļu deklarācijā **nav norādījusi** vai **norādījusi kā neesošus**.

Personas tiesības ir izlemt vai pieprasīt sociālo palīdzību.

Personas pienākums ir pierādīt savu atbilstību kritērijiem, kas dod tiesības saņemt trūcīgas personas statusu vai sociālo palīdzību.

Lēmums par prasīto tiesību piešķiršanu ir nelabvēlīgs, ja pieprasītājs nespēj pierādīt savas tiesības saņemt pieprasīto statusu vai palīdzību.

Normatīvo aktu piemērošanas principi – piekritības pašvaldība

- Sociālo palīdzību sniedz un atbilstību trūcīgas ģimenes/personas statusam nosaka pašvaldība, kuras teritorijā ir reģistrētā dzīves vieta.
- Ja persona, kas pieprasījusi sociālo palīdzību, pēdējo triju mēnešu laikā mainījusi dzīvesvietu, pieprasāma izziņa no personas iepriekšējās dzīvesvietas saņemtās sociālās palīdzības apmēru.

Dzīvesvieta -jebkura personas brīvi izraudzīta ar nekustamo īpašumu saistīta vieta (ar adresi), kurā persona labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur dzīvot, kurā dzīvot tai ir tiesisks pamats

Personai pienākums deklarēt savu dzīvesvietu

Personai tiesības deklarēt papildu adresi, minot laika posmu, kurā persona tajā sastopama

Dzīvesvietas reģistrācija pēc iestādes iniciatīvas

Normatīvo aktu piemērošanas principi – īpašie gadījumi

ES pilsoņi

- personas kods , reģistrācijas apliecība
- personas kods, pastāvīgās uzturēšanās atļauja

Atbilstība trūcīgas ģimenes/personas statusam nosakāma un sociālā palīdzība piešķirama tādā pat kārtībā un apmērā kā Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem

Trešo valstu pilsoņi ar termiņuzturēšanās atļaujām, kuriem ir alternatīvais statuss

- personas kods, termiņuzturēšanās atļauja, ziņas par alternatīvā statusa piešķiršanu

Atbilstība trūcīgas ģimenes/personas statusam nosakāma un GMI pabalsts piešķirams tādā pat kārtībā un apmērā kā Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem. Naktspatversmes, patversmes, informēšanas un konsultāciju pakalpojumi

Trešo valstu pilsoņi ar termiņuzturēšanās atļaujām, kuri ir Latvijas pilsoņa vai nepilsoņa ģimenes locekļi

- personas kods, termiņuzturēšanās atļauja

Iztikas līdzekļu deklarācijā nav iekļaujami, GMI pabalsts šīm personām nav aprēķināms

Normatīvo aktu piemērošanas principi – lēmuma pieņemšana un paziņošana

Lēmums par trūcīgas ģimenes (personas) statusa piešķiršanu vai sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu – administratīvais akts

•Administratīvo procesu iestādē uzsāk uz adresāta iesnieguma pamata,
Sociālais dienests nav tiesīgs atteikties pieņemt iesniegumu.

Lēmuma pieņemšana.

- Par atbilstību trūcīgas personas statusam mēneša laikā.
- Par sociālās palīdzības piešķiršanu – 10 darba dienas.

Lēmums noformējams rakstveidā un paziņojams personai (pieprasītājam)

Lēmuma sastāvdaļas

Rakstveidā izdota administratīvā akta sastāvdaļas:

- 1) iestādes nosaukums un adrese;
- 2) adresāts;
- 3) iesniedzēja prasījums;
- 4) administratīvā akta pamatojums;
- 5) faktu konstatējums;
- 6) atsevišķs piemēroto tiesību normu uzskaitījums (norādot arī normatīvā akta pantu, tā daļu, punktu vai apakšpunktu);
- 7) adresātam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības;
- 8) norāde, kur un kādā termiņā šo administratīvo aktu var apstrīdēt vai pārsūdzēt (ja prasījums netiek apmierināts).

Paldies par uzmanību!

